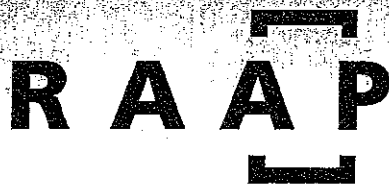

BIJLAGE

**Adviesdocument ten behoeve van plangebied
Wezep-Noord II**

Datum: 17 mei 2006

Project: Adviesdocument ten behoeve van plangebied Wezep-Noord II, gemeente Oldebroek

Opdrachtgever: Gemeente Oldebroek

Aanleiding

Op verzoek van de gemeente Oldebroek is door RAAP Oost-Nederland onderzocht of er vanuit een archeologisch perspectief een noodzaak bestaat tot het verrichten van een archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van het graven van proefsleuven in fase 2 van het plangebied Wezep-Noord II. In dit plangebied en in aangrenzende plangebieden zijn reeds diverse archeologische onderzoeken verricht. Deze onderzoeken hebben tot dusver allen een negatief resultaat, dat wil zeggen er zijn nergens archeologische indicatoren of resten aangetroffen. Op grond hiervan bestaat twijfel over de aanwezigheid van archeologische resten en de relevantie van een eventueel vervolgonderzoek.

Gebiedsgegevens

Plangebied Wezep-Noord II ligt in Wezep in de gemeente Oldebroek ten noordwesten van de Zuiderzeestraatweg, ten noordoosten van de Gerbrandystraat en de Colijnhof. De oostgrens is de Buurskamp en de noordgrens de Rondweg. De centrumcoördinaat is: 196,8/498,2.

Plangebied Wezep-Noord II ligt op de overgang van het hooggelegen stuwwalplateau van de Veluwe in het zuiden naar het laaggelegen Hattummerbroek in het noorden. Er is sprake van een geleidelijke overgang (gradient) van hoog naar laag die zijn weerslag vindt in de opeenvolging van bodemkundige zones en grondwatertrappen van zuid naar noord (Eilander & Kloosterhuis, 1982). In het zuidelijke deel van het plangebied is sprake van laarpodzolgronden in grof zand, vermoedelijk smeltwaterafzettingen, met een bijmenging van grind (code gChn30g). Deze bodemkundige zone gaat geleidelijk over in laarpodzolgronden in lemig fijn dekzand (code chN23g). Het grove zand dat in het zuiden van het plangebied dagzoomt, bevindt zich hier op een diepte van 40 tot 120 cm -Mv. In het uiterste noorden van het plangebied heeft zich op het dekzand, als gevolg van natte tot zeer natte omstandigheden, een dunne veenlaag gevormd (codes vWzg en vWpg). De hoogte van de grondwaterstand neemt van noord naar zuid toe. Van noord naar zuid is achtereenvolgens sprake van bodemkundige zones met grondwatertrap VII, VI, IV en II (Eilander & Kloosterhuis, 1982).

Historische topografische kaarten uit het begin van de 20^e eeuw laten zien dat het zuidelijke deel van het plangebied in die tijd in gebruik was als akkerland en dat het noordelijke deel onderdeel was van het door middel van smalle percelen verkavelde veenweidegebied van het Hattummerbroek (ROBAS Atlasproducties, 1989). Gezien de aanwezigheid van laarpodzolgronden zijn de akkers vermoedelijk relatief recent uit woeste grond ontgonnen.

In Archeologisch InformatieSysteem ARCHIS van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort staan binnen de grenzen van het plangebied Wezep-Noord II geen bekende archeologische vindplaatsen geregistreerd. Wel is ten westen van het onderhavige plangebied een mantelspeld uit de laat-Romeinse tijd gevonden met een metaaldetector (ARCHIS - waarnemingsnummer 23992).

Op de Indicatieve kaart Archeologische waarden (IKAW) van de ROB is het plangebied aangeduid als een gebied met respectievelijk een hoge indicatieve waarde (laarpodzolgronden met grondwatertrap VII), een middelhoge indicatieve waarde (moerige eerdgronden en moerige podzolgronden met grondwatertrap II en III) en een lage indicatieve waarde (laarpodzolgronden met grondwatertrap VI en IV). Hierbij moet opgemerkt worden dat de IKAW is vervaardigd door middel van een GIS-analyse voor de gehele Veluwe. Wanneer de archeologische verwachtingen of Indicatieve waarden specifiek voor plangebied Wezep-Noord II bepaald worden, kan gesteld worden dat in afwijking van de IKAW sprake is van de volgende archeologische verwachtingen:

- Een hoge archeologische verwachting voor het zuidelijke deel van het plangebied waar zich laarpodzolgronden met grondwatertrap VII bevinden;
- Een middelmatige archeologische verwachting voor het zuidelijke deel van het plangebied waar zich laarpodzolgronden met grondwatertrap VI bevinden;
- Een lage archeologische verwachting voor het centrale en noordelijke deel van het plangebied waar zich laarpodzolgronden met grondwatertrap IV en moerige eerd- en podzolgronden met grondwatertrap II en III bevinden.

Fase 2 van plangebied Wezep-Noord II ligt in het noorden van dit plangebied. Op basis van bovenstaande gegevens geldt voor dit deel van het plangebied een lage archeologische verwachting.

Archeologisch onderzoek in plangebied Wezep-Noord II

In 2004 is in het plangebied een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek uitgevoerd door Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau De Steekproef (Groen-Lubbers & Jelsma, 2004a en b). In maart 2004 is een zogenaamde Archeologische Quick Scan uitgevoerd. Op last van de provincie Gelderland en de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek is dit onderzoek aangepast en hebben in april 2004 aanvullende boringen plaatsgevonden. In methodisch opzicht kunnen bij beide onderzoeken kritische kanttekeningen gemaakt worden. De Archeologische Quick Scan betrof geen archeologisch onderzoek maar een bodemkartering in gebieden met een middelhoge en hoge indicatieve waarde op de IKAW. Het doel van het onderzoek was het "verkrijgen van een globale indicatie van de kwaliteit (gaafheid) van de bodem op het terrein" (Groen-Lubbers & Jelsma, 2004a). Het onderzoek is uitgevoerd door twaalf boringen te verrichten met een Edelmanboor met een diameter van 8 cm. Het opgeboorde sediment is gezeefd op een zeef met een maaswijdte van 4mm. In april 2004 zijn negen aanvullende boringen verricht (Groen-Lubbers & Jelsma, 2004b). Hoewel het doel van het onderzoek in de aangepaste rapportage omschreven staat als "het in kaart brengen en bepalen van de kwaliteit van eventuele archeologische sporen", is er in methodisch opzicht nog steeds sprake van een bodemkartering. De onderzoeksmethode is namelijk niet aangepast aan de veranderde doelstelling. Het

volume aan gezeefd bodemmateriaal is verder in statisch opzicht onvoldoende om een relevant onderzoeksresultaat te kunnen opleveren. Voor een overzicht en statistische onderbouwing van de diverse methoden van archeologisch booronderzoek wordt verwezen naar Tol et al (2004). Het onderzoek van de Steekproef heeft geen archeologische vondsten of andere indicatoren opgeleverd. Wel is er sprake van drie gebieden met een "redelijk gave (rest van een) B-horizont". Op grond hiervan wordt geconcludeerd dat "eventueel aanwezige archeologische grondsporen op deze locaties nog in goede conditie verkeren". Hoewel er geen archeologische vondsten zijn gedaan, wordt op basis van de aanwezigheid van redelijk gave resten van B-horizonten geadviseerd om "tijdens of direct na het verwijderen van de bouwvoor op de aangegeven locaties een archeologische waarneming te verrichten" (Groen-Lubbers & Jelsma, 2004b). Onder een archeologische waarneming dient waarschijnlijk een archeologische begeleiding te worden verstaan. Naar aanleiding van de conclusies en het advies van de Steekproef heeft de gemeente Oldebroek besloten om de door de Steekproef aangeduide drie zones met een "intact bodemprofiel" door middel van proefsleuven te laten onderzoeken. Dit om tijdens de bouwwerkzaamheden te zijn gevrijwaard van het risico van vertraging door archeologisch onderzoek. In het zuidelijke deel van plangebied Wezep-Noord II heeft in 2004 een proefsleuvenonderzoek plaatsgevonden in de meest zuidelijke van de drie voornoemde zones. Tijdens dit onderzoek is geen enkele archeologische indicator aangetroffen (Fijma, 2005). Verder kan nog gewezen worden op een Inventariserend Archeologisch Onderzoek door medewerkers van RAAP direct ten noorden van plangebied Wezep-Noord II waarbij eveneens geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen (Boemaars, 2004).

Conclusies

Concluderend kan gesteld worden dat tijdens archeologisch onderzoek in plangebied Wezep-Noord II en in aangrenzende plangebieden geen archeologische indicatoren of resten zijn aangetroffen. De suggestie die in de rapportages van de Steekproef wordt gewekt dat er een relatie zou bestaan tussen de gaafheid van het bodemprofiel en het voorkomen van archeologische resten kan zonder meer verworpen worden. Hoewel er in methodisch opzicht het nodige is aan te merken op het onderzoek van de Steekproef, zijn tijdens dit onderzoek geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten aangetroffen. Op basis van de beschikbare landschappelijke en archeologische gegevens zijn er geen argumenten aan te voeren op grond waarvan, ondanks het ontbreken van archeologische indicatoren, toch archeologische resten in plangebied Wezep-Noord II verwacht kunnen worden. Dit wordt bevestigd door het resultaat van proefsleuvenonderzoek in het zuidelijke deel van het plangebied en van Inventariserend Veldonderzoek direct ten noorden van Wezep-Noord II. Beide onderzoeken hebben geen enkele aanwijzing voor de aanwezigheid van archeologische resten opgeleverd. Een gaaf bodemprofiel alléén vormt geen indicatie voor de aanwezigheid van archeologische resten en kan derhalve géén reden zijn om welke vorm van vervolgonderzoek dan ook te laten uitvoeren. In dit opzicht kan verwezen worden naar een recente rapportage van de Rijksinspectie voor de Archeologie (RIA) met betrekking tot de kwaliteit van rapportages van archeologisch inventariserend veldonderzoek waarin over vergelijkbare kwesties het volgende wordt opgemerkt: " *Even schrijnend zijn de gevallen waar het onderzoek uiteindelijk resulteert in een verwachting. Deze luidt dan bijvoorbeeld dat er, hoewel er niets is gevonden, toch 'iets' kan zitten. Zonder duidelijke aanleiding volgt dan het advies dat het maar beter is om een begeleiding te doen. Dergelijke dwalingen kunnen nu juist voorkomen worden door de K(waliteitsnorm)N(ederlandse)A(rcheologie) te volgen.....*" (Aten et al, 2005).

Op grond van het bovenstaande kan gesteld worden dat er vanuit een archeologische optiek geen aanleiding is voor het verrichten van archeologisch vervolgonderzoek in plangebied Wezep-Noord II. Er is namelijk geen sprake van een archeologische vindplaats en er zijn geen (landschappelijke of archeologische) argumenten om toch (substantiële) archeologische resten te verwachten. Losse vondsten, zoals bijvoorbeeld de mantelspeld uit de Romeinse tijd die ten westen van het onderhavige plangebied is gevonden, kunnen nooit uitgesloten worden. Dit rechtvaardigd echter geen grootschalig archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van het graven van proefsleuven. Een besluit hiertoe op basis van de gegeven informatie zou overigens ook ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor heel veel andere plangebieden. Uiteindelijk gaat het om een inschatting van het "archeologisch risico", waarbij niet altijd ieder risico uitgesloten kan worden. Op grond van de voorliggende rapporten van de Steekproef en de Grontmij, alsmede op grond van rapportages van onderzoek in aangrenzende plangebieden, zou de gemeente Oldebroek en de provincie Gelderland, na afweging van ook andere (financiële) belangen, als bevoegd gezag in alle redelijkheid kunnen besluiten dat het in het geval van het desbetreffende plangebied Wezep-Noord II om een aanvaardbaar risico gaat en dat een proefsleuvenonderzoek in fase 2 achterwege kan blijven.

Bronnen

- Aten, N., M.H. van den Dries, G. R.M. van den Eynde, D.H. de Jager & S.J. Boogert, 2005.** IVO op niveau? Een onderzoek naar de kwaliteit van archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO). *RIA-rapport 2*. Rijksinspectie voor de Archeologie, Den Haag.
- Boemaars, N.M.J.E., 2005.** Plangebieden Heerdtwijk, Oldebroek-West II, Wezep-Noord en De Talter, gemeente Oldebroek. Een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie 844*. Archeologisch Adviesbureau RAAP, Amsterdam.
- Eilander, D.A. & J.L. Kloosterhuis, 1982.** *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij de kaartbladen 26 Oost Harderwijk en 27 West Heerde*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Fijma, P., 2005.** Archeologisch onderzoek Wezep Noord II, fase 1 (gemeente Oldebroek). Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. proefsleuven. *Grontmij Archeologische Rapporten 81*. Grontmij Nederland bv., Assen.
- Groen-Lubbers, N. & J. Jelsma, 2004a.** *Oldebroek, Wezep-Noord II: Een Archeologische Quick Scan (2004-3/5)*. Archeologisch onderzoeks- en adviesbureau De Steekproef. Zuidhorn.
- Groen-Lubbers, N. & J. Jelsma, 2004b.** *Oldebroek, Wezep-Noord II: Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek (2004-3/5)*. Archeologisch onderzoeks- en adviesbureau De Steekproef. Zuidhorn.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen, 2004.** Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

1

2

